

به نام خدا

بررسی قوانین و مقررات سازمان‌های مردم‌نهاد

در کشورهای مختلف (۲)

(مطالعه موردی کانادا، فنلاند و استونی)

فهرست مطالب

چکیده.....	۱
مقدمه	۱
۱. بررسی قانون سازمان‌های غیردولتی کانادا	۲
۲. بررسی قانون سازمان‌های غیردولتی فنلاند	۱۱
۳. قانون سازمان‌های غیردولتی استونی	۱۶
منابع و مأخذ	۲۳

کد موضوعی: ۲۶۰

شماره مسلسل: ۱۱۰۵۲

مهرماه ۱۳۹۰

دفتر: مطالعات سیاسی

بررسی قوانین و مقررات سازمان‌های مردم‌نهاد در کشورهای مختلف (۲) (مطالعه موردی کانادا، فنلاند و استونی)

چکیده

گزارش حاضر به بررسی تطبیقی قوانین و مقررات مربوط به سازمان‌های مردم‌نهاد در سه کشور کانادا، فنلاند و استونی می‌پردازد. کانادا و فنلاند از جمله کشورهای با سابقه هستند، در حالی که استونی جزء کشورهای تازه دموکراتیک محسوب می‌شود، بنابراین مطالعه تطبیقی قوانین سازمان‌های غیردولتی در این سه کشور می‌تواند اطلاعاتی در مورد وضعیت قانونی سازمان‌های غیردولتی در کشورهای دموکراتیک قدیمی و جدید در اختیار علاقمندان قرار دهد. برای بررسی قوانین مربوط به سازمان‌های غیردولتی در این سه کشور تلاش شده تا معیارهای واحدی استخراج شود و براساس این معیارها تطبیق قوانین صورت گیرد.

مقدمه

افزایش نقش و اهمیت سازمان‌های غیردولتی در دنیای معاصر، تدوین قوانین و مقرراتی برای سر و سامان دادن به مسائل مربوط به این سازمان‌ها را تبدیل به امری ضروری ساخته است. به همین دلیل است که امروزه تمامی کشورها تلاش کرده‌اند یا

قوانین موجود خود در رابطه با سازمان‌های غیردولتی را اصلاح و به روز کنند و یا در صورتی که قوانینی در این رابطه ندارند قوانین جدیدی تدوین کنند. بنابراین برای آشنایی با اقدامات و تلاش‌های سایر کشورها در زمینه تدوین قوانین و مقررات برای سازمان‌های غیردولتی در دو گزارش به بررسی تطبیقی قوانین مربوط به سازمان‌های غیردولتی در کشورهای مختلف پرداخته‌ایم. در گزارش قبلی قوانین سازمان‌های غیردولتی در روسیه و ایرلند مورد بررسی قرار گرفت و در این گزارش به بررسی قوانین سه کشور کانادا، فنلاند و استونی پرداخته شده است.

۱. بررسی قانون سازمان‌های غیردولتی کانادا

در کشور کانادا قانون مستقلی در رابطه با سازمان‌های غیردولتی وجود ندارد و این سازمان‌ها مطابق «قانون سازمان‌ها و شرکت‌های غیرانتفاعی» فعالیت می‌کنند. براساس این قانون یک شرکت غیرانتفاعی شرکتی است که «هدفش نفع خصوصی نیست و در پی سود رساندن به کل جامعه است».

۱-۱. تأسیس یک سازمان غیردولتی

برای تأسیس یک سازمان غیردولتی حضور حداقل سه نفر که به سن قانونی (۱۸ سال) رسیده و از لحاظ قانونی مشکلی برای تشکیل سازمان نداشته باشند لازم است. مؤسسان یک سازمان غیرانتفاعی باید در گام نخست اساسنامه‌ای برای سازمان خود تدوین کنند. این اساسنامه باید شامل موارد زیر باشد:

نام سازمان، هدف یا اهداف سازمان، محل استقرار دفتر مرکزی آن، نام و آدرس کامل مؤسسان، اطلاعات مربوط به رئیس سازمان، شرایط عضویت در سازمان، نحوه برگزاری جلسات، نحوه انتخاب اعضای هیئت‌مدیره، مدت خدمت اعضای هیئت‌مدیره، اختیارات و امتیازات هیئت‌مدیره، نحوه برکناری اعضای هیئت‌مدیره، اعضای کمیته‌ها، نحوه اصلاح اساسنامه، اعضای دارای حق امضا در سازمان و... در این اساسنامه همچنین باید نحوه انتخاب یک بازرس که سالیانه انتخاب می‌شود تا اسناد سازمان را مورد بررسی قرار دهد و گزارش آن را در اجلاس عمومی سازمان ارائه کند، مشخص شود. در مرحله بعد به ترتیبی که در ادامه خواهد آمد، مؤسسان باید اساسنامه سازمان را همراه با درخواست تشکیل آن به وزارت صنایع کانادا ارائه کنند.

۲-۱. اهداف سازمان‌های غیردولتی و مقررات مربوط به اعضای آنها

براساس قانون مذکور یک سازمان غیردولتی نباید اهدافی سودجویانه داشته باشد. به عبارت دیگر اعضای یک سازمان غیردولتی نباید در پی کسب سود و منفعت شخصی باشند. بنابراین «یک سازمان غیردولتی می‌تواند اهداف ملی، وطن‌پرستانه، انسان‌دوستانه، خیریه، علمی، هنری، اجتماعی، حرفه‌ای و ورزشی که جنبه غیرانتفاعی داشته باشد برای خود انتخاب کند» (ماده (۱۵۴) (۱) قانون سازمان‌های غیرانتفاعی).

براساس قانون، هر سازمان غیرانتفاعی از دو بخش تشکیل شده است: اعضای عادی سازمان و اعضای هیئت‌مدیره. هیئت‌مدیره مسئول اداره سازمان است. اعضای هیئت‌مدیره به صورت منظم جلساتی برای تصمیم‌گیری در مورد مسائل مختلف

سازمان تشکیل می‌دهند. آنها همچنین می‌توانند بخشی از مسئولیت‌های خود را به افراد خاصی تفویض کنند. اعضای عادی سازمان باید حداقل یکبار در سال جلسه تشکیل دهند تا در آن جلسه هیئت‌مدیره گزارش فعالیت‌های یک‌ساله خود و سازمان را به اطلاع کلیه اعضا رسانده و اعضا را از برنامه‌های آینده سازمان مطلع سازد. همچنین در این جلسه بازرس منتخب اعضا گزارش خود در مورد فعالیت‌های هیئت‌مدیره را ارائه می‌کند و نیز بازرس سال آینده انتخاب می‌شود.

برخی از اقدامات هیئت‌مدیره همچون اصلاح اساسنامه سازمان، باید به تأیید اعضای عادی هم برسد. در برخی از سازمان‌ها اعضای هیئت‌مدیره انتصابی هستند درحالی که در برخی دیگر، اعضا حق انتخاب مجدد اعضای هیئت‌مدیره در فواصل معین را دارند. همچنین در برخی از سازمان‌ها اعضای عادی سازمان می‌توانند اعضای هیئت‌مدیره را پیش از موعد مقرر از کار برکنار کنند. همچنین چنانچه اعضای هیئت‌مدیره قصد تغییر مکان دفتر مرکزی سازمان را داشته باشند این تصمیم باید به تصویب دوسوم اعضای عادی برسد (ماده (۲۴) قانون).

عضویت در سازمان محدود به آن افرادی است که علاقمند به پیشبرد اهداف سازمان باشند و درخواست عضویت آنها به تأیید هیئت‌مدیره سازمان رسیده باشد. در شرایط عادی سازمان‌های غیردولتی نباید هیچ پولی به عنوان حق عضویت از اعضا دریافت کنند مگر آنکه شرایطی پیش آید که هیئت‌مدیره سازمان مجبور به چنین کاری شود.

هریک از اعضا می‌تواند با ارائه درخواست کتبی به هیئت‌مدیره، عضویت خود در سازمان را لغو کند. همچنین ممکن است در اساسنامه برای قطع همکاری یک عضو

سازمان، شرط تأیید سه چهارم اعضای سازمان در اجلاس عمومی سازمان گنجانده شده باشد.

۳-۱. فعالیت یک سازمان دولتی بدون ثبت رسمی

سازمان غیردولتی مجاز است بدون اینکه تبدیل به شخصیت حقوقی شود یا به شکل رسمی ثبت شود، به ثبت رسمی برسد فعالیت کند.

۴-۱. ثبت رسمی سازمان‌های غیردولتی

هرچند فعالیت یک سازمان غیردولتی بدون ثبت رسمی بلامانع است، با این حال چنانچه مؤسسان یک سازمان بخواهند سازمانشان به‌طور رسمی به ثبت برسد و شخصیت حقوقی پیدا کند باید اساسنامه سازمان خود را همراه با مدارک زیر برای ثبت سازمان به وزارت صنایع ارسال کنند:

- درخواست کتبی تشکیل سازمان: در این درخواست باید نام سازمان، اهداف آن، محل دفتر مرکزی سازمان، نام و آدرس کامل مؤسسان و رئیس سازمان ذکر شود. این درخواست همچنین باید به امضای مؤسسان سازمان برسد.

- برگه سوگندنامه یکی از مؤسسان مبنی بر صحت اساسنامه که به تأیید دفترخانه اسناد رسمی رسیده باشد.

- یک چک به مبلغ ۲۰۰ دلار.

- برگه تأیید نام رسمی سازمان توسط مؤسسات ذیصلاح.

- شرح حال مختصری از مؤسسان و گزارش کوتاهی در مورد اهداف و تشکیلات

سازمان.

چنانچه درخواست ثبت یک سازمان به تأیید برسد فرم تأیید ثبت به همراه یک نسخه از درخواست ثبت سازمان به آدرس مؤسسان ارسال می‌شود و در صورت عدم تأیید ثبت، فرم درخواست بدون تأیید به آدرس مؤسسان ارسال می‌گردد. به همراه این فرم دلایل عدم پذیرش درخواست ثبت سازمان به اطلاع مؤسسان می‌رسد.

۵-۱. نهادهای دولتی مسئول ثبت سازمان‌های غیردولتی

ثبت شرکت‌های غیرانتفاعی و سازمان‌های غیردولتی برعهده وزارت صنایع است. در این وزارتخانه اداره «شرکت‌های کانادا» مسئول رسیدگی به امور شرکت‌های غیرانتفاعی است. اطلاعات مربوط به سازمان‌های غیردولتی به ثبت رسیده در یک پایگاه اطلاعاتی ثبت می‌شود. استفاده از داده‌های این پایگاه اطلاعاتی مستلزم پرداخت پول است. برای اینکه یک سازمان غیرانتفاعی به‌عنوان یک مؤسسه خیریه هم شناخته شود باید علاوه بر وزارت صنایع درخواستی هم به اداره سازمان‌های خیریه کانادا ارسال کند.

۶-۱. لغو مجوز فعالیت یک سازمان غیردولتی

براساس قوانین کانادا چنانچه یک سازمان غیردولتی اقدام به فعالیت‌های تروریستی نماید یا در فعالیت‌های مجرمانه شرکت کند نهادهای دولتی می‌توانند از ادامه فعالیت آن سازمان غیردولتی ممانعت به‌عمل آورند. همچنین براساس قانون تمامی سازمان‌های غیردولتی باید ظرف سه سال پس از اجرایی شدن «قانون سازمان‌های غیرانتفاعی» خود را با این قانون انطباق دهند. چنانچه سازمانی نتواند این کار را

انجام دهد از فعالیت آن سازمان جلوگیری خواهد شد. همچنین سازمان‌های غیردولتی موظفند سالیانه خلاصه‌ای از فعالیت‌های خود به «اداره شرکت‌های کانادا» ارائه کنند چنانچه سازمانی دو سال متوالی از ارائه این گزارش سر باز زند این امر می‌تواند باعث لغو مجوز فعالیت آن سازمان شود.

۱-۷. شعبه‌های یک سازمان غیردولتی

در کانادا مقررات خاصی در رابطه با شعبه‌های یک سازمان غیرانتفاعی وجود ندارد. براساس ماده (۱۶) قانون سازمان‌های غیرانتفاعی کانادا هر شرکت غیرانتفاعی یا سازمان غیردولتی حق داشتن چندین شعبه در داخل و خارج کانادا را دارد. براساس این قانون مقررات داخلی مربوط به شعبه‌های سازمان نیاز به تصویب تمامی اعضای سازمان دارد.

۱-۸. سازمان‌های غیردولتی خارجی و بین‌المللی

سازمان‌های غیرانتفاعی بین‌المللی و خارجی مادامی که اقدام به فعالیت‌های تروریستی و مجرمانه نکرده باشند، می‌توانند همچون سازمان‌های غیرانتفاعی داخلی در کانادا فعالیت کنند.

۱-۹. ثبت مجدد سازمان‌های غیردولتی

ثبت مجدد سازمان‌ها جنبه الزامی ندارد. با این حال براساس قانون جدید سازمان‌های غیرانتفاعی سازمان‌های غیردولتی موجود موظفند که تا سه سال پس از اجرای این قانون خود را با آن منطبق سازند. معمولاً یک سازمان غیردولتی برای اصلاح

اساسنامه خود باید درخواستی به وزارت صنایع ارسال کند و این وزارتخانه هم اصلاح اساسنامه را تأیید کند.

۱-۱۰. حق رجوع به دادگاه

چنانچه یک سازمان غیردولتی نسبت به تصمیمات نهادها و سازمان‌های دولتی شکایتی داشته باشد می‌تواند به دادگاه رجوع کند.

۱-۱۱. نهادهای دولتی مجاز به کمک مالی به سازمان‌های غیردولتی

نهادهای مختلف دولتی به سازمان‌های غیردولتی که مربوط به آنها می‌شود کمک‌های مالی اعطا می‌کنند به‌عنوان مثال نهادهای فرهنگی به سازمان‌های غیردولتی فرهنگی و نهادهای ورزشی به سازمان‌های غیردولتی ورزشی کمک مالی اعطا می‌کنند.

۱-۱۲. معافیت‌های مالیاتی برای سازمان‌های غیردولتی

سازمان غیردولتی می‌تواند به‌عنوان یک سازمان غیرانتفاعی یا خیریه درخواست تخفیف مالیات بدهد. براساس قانون مالیات بر درآمد کانادا یک سازمان غیرانتفاعی چنانچه درآمدش مورد استفاده شخصی اعضا قرار نمی‌گیرد از پرداخت مالیات بر درآمد معاف می‌شود. اگر سازمانی بخواهد تبدیل به سازمان خیریه شود باید اهدافش یکی از موارد زیر باشد: کمک به فقرا، بهبود وضعیت آموزشی، گسترش دین و سایر مسائلی که به نفع جامعه باشد و جزء فعالیت‌های خیریه محسوب گردد. سازمان‌های خیریه از پرداخت مالیات معافند.

۱۳-۱. مقررات مربوط به گزارش‌دهی سازمان‌های غیردولتی

در کانادا سازمان‌های غیردولتی ملزم به ارائه گزارش در مورد عملکرد خود به نهادهای دولتی نیستند. با این حال، مؤسسات خیریه به ثبت رسیده موظفند گزارشی در مورد فعالیت‌های مالی خود به اداره درآمد‌های کانادا ارائه کنند. همچنین سازمان‌های غیرانتفاعی باید تا ۱ ژوئن هر سال خلاصه‌ای از فعالیت‌های خود به اداره سازمان‌های غیرانتفاعی کانادا ارائه کنند. هر سال حدود ۳۱ مارس اداره سازمان‌های غیرانتفاعی کانادا فرم‌های مخصوص خلاصه فعالیت‌های سازمان‌های غیردولتی را به آدرس هر سازمان ارسال می‌کند. عدم ارسال خلاصه فعالیت‌های سالانه، تخلف از قانون محسوب شده و سازمانی که مرتکب این تخلف شود جریمه می‌شود. عدم ارائه خلاصه فعالیت‌ها برای دو سال متوالی می‌تواند منجر به لغو مجوز آن سازمان و جلوگیری از فعالیت آن شود. همچنین هر نوع تغییر در مکان استقرار دفتر مرکزی یک سازمان غیردولتی و یا تغییر در اساسنامه یک سازمان باید به اطلاع اداره سازمان‌های غیردولتی کانادا برسد.

۱۴-۱. انحلال و تعلیق فعالیت‌های سازمان غیردولتی

در کانادا مقررات خاصی در رابطه با انحلال سازمان‌های غیردولتی توسط مقامات دولتی وجود ندارد. با این حال همان‌گونه که اشاره شد براساس قانون چنانچه یک سازمان غیردولتی مبادرت به اقدامات تروریستی نماید و یا در اقدامات مجرمانه مشارکت کند مقامات دولتی می‌توانند آن سازمان را منحل نموده یا فعالیت‌های آن را به حال تعلیق درآورند.

چنانچه اعضای یک سازمان غیردولتی قصد انحلال سازمان خود را داشته باشند باید درخواستی برای انحلال سازمان به اداره سازمان‌های غیرانتفاعی کانادا ارسال نمایند. این درخواست باید همراه با مدارک زیر باشد:

- کپی از موادی از اساسنامه سازمان که اجازه انحلال آن را می‌دهد یا یک کپی از صورت‌جلسه تصمیم اعضای سازمان برای انحلال سازمان،
- تعهدنامه رسمی یکی از اعضای هیئت‌مدیره مبنی بر صحت کپی فوق،
- تعهدنامه رسمی یکی از اعضای هیئت‌مدیره مبنی بر اینکه موارد ذکر شده در درخواست انحلال صحت دارد،
- تعهدنامه رسمی یکی از اعضای هیئت‌مدیره مبنی بر اینکه سازمان دارای‌ای ندارد و چنانچه دارای‌ای دارد به صورت عادلانه بین اعضای سازمان تقسیم شده یا در اختیار سازمان‌های دیگری که اهداف مشابه این سازمان دارند قرار گرفته و اینکه سازمان مذکور هیچ بدهی، دین یا تعهد مالی دیگری ندارد.
- اصل مجوز فعالیت سازمان.

چنانچه اداره سازمان‌های غیرانتفاعی کانادا درخواست انحلال یک سازمان غیردولتی را بپذیرد و درخواست انحلال را به همراه تأییدیه انحلال به آدرس سازمان ارسال می‌کند و یک سال پس از انتشار آگهی انحلال سازمان در روزنامه رسمی کشور سازمان غیرانتفاعی مورد نظر منحل می‌شود. در صورت عدم پذیرش درخواست انحلال یک سازمان غیردولتی اداره مذکور درخواست انحلال را همراه با دلایل عدم پذیرش آن به آدرس سازمان ارسال می‌کند.

۱-۱۵. مشارکت سازمان‌های غیردولتی در تدوین مقررات مربوط به

سازمان‌های غیردولتی

در کانادا مقررات خاصی در رابطه با مشارکت سازمان‌های غیردولتی در تدوین قوانینی که بر آنها تأثیر می‌گذارد و مربوط به خود آنهاست وجود ندارد.

۲. بررسی قانون سازمان‌های غیردولتی فنلاند

در فنلاند قانون مستقلی در رابطه با سازمان‌های غیردولتی وجود ندارد و این سازمان‌ها براساس «قانون انجمن‌ها» فعالیت می‌کنند.

۲-۱. تعریف سازمان‌های غیردولتی

براساس قانون انجمن‌ها یک سازمان غیردولتی سازمانی است که با هدف تحقق یک هدف غیرانتفاعی به صورت گروهی شکل گرفته است.

۲-۲. تأسیس یک سازمان غیردولتی

در فنلاند حداقل سه نفر که به سن ۱۵ سال رسیده باشند یا سازمان‌هایی که به لحاظ قانونی مجاز باشند، می‌توانند سازمان غیردولتی تأسیس کنند. خارجی‌ها هم می‌توانند به عنوان مؤسس یک سازمان غیردولتی فعالیت کنند. برای تأسیس یک سازمان غیردولتی مؤسسان آن سازمان باید اساسنامه تدوین کنند. مؤسسان باید این اساسنامه را همراه با درخواست تشکیل سازمان و سایر مدارکی که در ادامه به آنها اشاره خواهد شد به ادارات دولتی مربوط به ثبت سازمان‌های غیردولتی ارسال نمایند.

۲-۳. اهداف سازمان‌های غیردولتی و مقررات مربوط به اعضای آنها

سازمان‌های غیردولتی برای تحقق یک هدف غیرانتفاعی شکل می‌گیرند. با این حال این هدف نباید با رفتار صحیح و اصول قانونی در تضاد باشد. همچنین هدف مذکور باید در اساسنامه سازمان به طور روشن و صریح مورد اشاره قرار گیرد.

اعضای سازمان غیردولتی حق درخواست تشکیل جلسه و حضور در جلسات سازمان را دارند. اعضای سازمان غیردولتی همچنین حق انتخاب اعضای هیئت‌مدیره سازمان و نیز حق کاندیدا شدن و انتخاب به عنوان عضو هیئت‌مدیره را دارند، اعضا همچنین حق دسترسی به تمامی اطلاعاتی که دسترسی اعضای عادی به آنها مجاز است را دارند.

۲-۴. فعالیت سازمان‌های غیردولتی بدون ثبت رسمی

ثبت رسمی یک سازمان غیردولتی جنبه اجباری ندارند. با این حال سازمانی که به طور رسمی به ثبت نرسیده شخصیت حقوقی ندارد و بنابراین از حقوق و تعهدات قانونی سازمان‌هایی که به ثبت رسمی رسیده‌اند برخوردار نیست.

۲-۵. شرایط ثبت سازمان‌های غیردولتی

برای ثبت رسمی یک سازمان مؤسسان باید درخواست ثبت خود را همراه با اساسنامه سازمان و سایر مدارک لازم (شامل کپی کارت شناسایی و تاریخ تولد رئیس سازمان و اطلاعات سایر مؤسسان) به شورای ثبت شرکت‌ها و اختراعات فنلاند یا دفاتر محلی این شورا در شهرهای مختلف ارسال کنند. چنانچه مدارک لازم

برای ثبت سازمان نقصی نداشته باشد مجوز رسمی فعالیت سازمان به سرعت صادر می‌شود و سازمان مذکور کار خود را آغاز می‌کند. هزینه ثبت یک سازمان غیردولتی بین ۱۵ تا ۶۰ یورو متغیر است.

۲-۶. نهادهای دولتی مسئول ثبت سازمان‌های غیردولتی

همان‌طور که اشاره شد نهاد مسئول ثبت سازمان‌های غیردولتی در فنلاند شورای ثبت شرکت‌ها و اختراعات است نام تمامی سازمان‌های به ثبت رسیده در فهرست سازمان‌های ثبت شده توسط شورای ثبت شرکت‌ها و اختراعات قرار می‌گیرد. عموم مردم می‌توانند به این فهرست و اطلاعات سازمان‌های به ثبت رسیده دسترسی داشته باشند.

نهادهای دولتی در صورتی می‌توانند به تحقیق و تفحص از سازمان‌های غیردولتی به ثبت رسیده اقدام کنند که دلیل قانونی محکمی برای این کار داشته باشند. به‌علاوه این نهادها فقط می‌توانند در چارچوب مقررات حاکم بر خود اقدام به این کار نمایند.

۲-۷. لغو مجوز سازمان غیردولتی

شورای ثبت شرکت‌ها و اختراعات فنلاند می‌تواند براساس موارد ذکر شده در بخش ۳ قانون انجمن‌ها (اقدام به فعالیت‌های مسلحانه) و نیز اصل چهل‌ونهم قانون اساسی (از دست دادن شرایط لازم برای فعالیت) از ادامه فعالیت یک سازمان غیردولتی ممانعت به عمل آورد. سازمان‌های غیردولتی می‌توانند براساس قانون امور اداری به تصمیم سازمان ثبت در لغو مجوز خود به یک دادگاه شکایت کنند.

۲-۸. شعبه‌های سازمان غیردولتی

چنانچه یک سازمان غیردولتی داخلی یا بین‌المللی بخواهد شعبه‌ای تأسیس کند نیازی به اخذ مجوز جداگانه برای آن شعبه ندارد. با این حال بسیاری از سازمان‌های بین‌المللی ترجیح می‌دهند شعبه‌های خود را در فنلاند به ثبت رسمی برسانند تا شعبه مذکور شخصیت حقوقی پیدا کند.

۲-۹. نیاز به ثبت مجدد سازمان‌های غیردولتی

در فنلاند نیازی به ثبت مجدد سازمان‌های غیردولتی نیست. با این حال براساس قانون، سازمان‌های غیردولتی موظفند چنانچه تغییری در اساسنامه خود داده‌اند اطلاعات مربوط به آن را به شورای ثبت شرکت‌ها و اختراعات فنلاند منتقل کنند.

۲-۱۰. نهادهای دولتی مجاز به کمک مالی به سازمان‌های غیردولتی

در فنلاند انجمن‌ها و از جمله سازمان‌های غیردولتی مجاز به دریافت کمک مالی از نهادهای دولتی هستند. میزان و نحوه اعطای کمک‌های دولتی به سازمان‌های غیردولتی براساس قانون کمک‌های دولتی مصوب سال ۲۰۰۱ مشخص می‌شود. به‌طور کلی، تصمیم‌گیری در مورد کمک به یک سازمان غیردولتی توسط نهادهایی که فعالیت آن سازمان به آنها مربوط می‌شود انجام می‌گیرد و بنابراین دفعات و میزان کمک مالی به سازمان غیردولتی مختلف متفاوت است.

۱۱-۲. کمک‌های مالی خارجی به سازمان‌های غیردولتی

در فنلاند منعی برای دریافت کمک‌های مالی خارجی از سوی یک سازمان غیردولتی وجود ندارد. کمک‌های خارجی به سازمان‌های غیردولتی داخلی مشمول مقررات مالیاتی می‌شود.

۱۲-۲. معافیت‌های مالیاتی برای سازمان‌های غیردولتی

سازمان‌های غیردولتی از پرداخت برخی مالیات‌ها معافند. همچنین براساس قانون معافیت‌های مالیاتی سازمان‌های غیرانتفاعی خاصی مصوب سال ۱۹۷۶ چنانچه سودمندی یک سازمان غیردولتی برای کل جامعه به اثبات برسد امکان معافیت آن سازمان از تمامی مالیات‌ها وجود دارد.

۱۳-۲. انحلال و تعلیق فعالیت‌های سازمان غیردولتی

دادگاه شهر محل استقرار دفتر مرکزی سازمان غیردولتی ممکن است براساس درخواست وزارت کشور، دادستان عمومی یا یکی از اعضای آن سازمان اقدام به تحقیق و تفحص در فعالیت‌های سازمان کند و در صورتی که موارد زیر مشاهده شود اقدام به انحلال آن سازمان نماید: فعالیت‌های آن سازمان کاملاً در تضاد با قوانین کشور یا رفتار درست باشد، فعالیت‌های سازمان کاملاً در تضاد با اهداف اعلانی آن باشد، آن سازمان اقدام به فعالیت‌های ممنوع همچون آموزش استفاده از سلاح‌های جنگی کند و هدفش از این کار غیرنظامی نباشد، سازمان درصدد نفوذ در دولت است اما رئیس یا اعضای کمیته اجرایی آن ساکن فنلاند نیستند.

چنانچه انحلال یک سازمان غیردولتی به صلاح منافع عمومی نباشد دادگاه ممکن است به جای انحلال آن سازمان به دادن اخطار به آن سازمان بسنده کند. اعضای یک سازمان غیرانتفاعی یا هواداران آن می‌توانند کمتر از ۶ ماه پس از اعلام انحلال آن به این حکم اعتراض کرده و به دادگاه شهر محل استقرار سازمان شکایت کنند.

۱۴-۲. مشارکت سازمان‌های غیردولتی در تدوین قوانین مربوط به خود

هرچند قانون خاصی در رابطه با مشارکت سازمان‌های غیردولتی در تعیین قوانینی که مربوط به خودشان است وجود ندارد، با این حال نهادهای قانونگذار و تصمیم‌گیرنده کشور در سطوح ملی و محلی همواره نظرات و پیشنهادهای این سازمان‌ها را در تدوین قوانین و سیاست‌ها مدنظر قرار داده‌اند. ارتباط این سازمان‌ها با نهادهای دولتی به شیوه‌های مختلف همچون برگزاری جلسات مشترک بین سازمان‌های غیردولتی و مسئولان و ارسال پیش‌نویس طرح‌ها و لوایح برای سازمان‌های غیردولتی و نظرخواهی از آنها در مورد این طرح‌ها و لوایح صورت می‌گیرد.

۳. قانون سازمان‌های غیردولتی استونی

در کشور استونی سازمان‌های غیردولتی براساس قانون انجمن‌های غیرانتفاعی فعالیت می‌کنند.

۳-۱. تعریف سازمان‌های غیردولتی

براساس قانون انجمن‌های غیرانتفاعی، یک انجمن غیرانتفاعی یا سازمان غیردولتی، انجمن یا سازمانی است متشکل از مجموعه‌ای از افراد که هدف یا فعالیت اصلی آنها کسب درآمد نیست. یک انجمن غیرانتفاعی همچنین نباید اقدام به توزیع سود در میان اعضای خود کند.

۳-۲. تأسیس سازمان‌های غیردولتی

در استونی برای تشکیل یک سازمان غیردولتی وجود دو شخص کافی است. اشخاصی که اقدام به تأسیس یک سازمان غیردولتی می‌کنند می‌توانند اشخاص حقیقی یا حقوقی باشند. برای تأسیس یک سازمان غیردولتی مؤسسان باید اطلاعیه‌ای مبنی بر تأسیس آن سازمان منتشر کنند آنها همچنین باید اساسنامه‌ای برای سازمان بنویسند و آن را ضمیمه اطلاعیه فوق نمایند. همچنین اطلاعیه و اساسنامه سازمان باید به امضای همه مؤسسان برسد. در مرحله بعد مؤسسان باید به‌ترتیبی که در ادامه خواهد آمد اقدام به ثبت سازمان خود بکنند.

۳-۳. اهدافی که سازمان غیردولتی می‌تواند دنبال کند و مقررات مربوط به

اعضای آن

هدف اصلی یک سازمان غیردولتی نباید کسب درآمد از فعالیت‌های اقتصادی باشد. همچنین یک سازمان غیردولتی نباید در پی سود رساندن به اعضای خود باشد. هر فردی که شرایط ذکر شده در اساسنامه یک سازمان غیردولتی را دارا باشد و اهداف

آن سازمان را بپذیرد می‌تواند عضو آن سازمان شود. هر سازمان غیردولتی علاوه بر مؤسسان حداقل باید دو عضو دیگر داشته باشد مگر آنکه در اساسنامه سازمان تعداد بیشتری ذکر شده باشد. اساسنامه سازمان حقوق و تکالیف اعضا در قبال سازمان را مشخص می‌کند.

۳-۴. فعالیت یک سازمان غیردولتی بدون ثبت رسمی

در استونی ثبت رسمی فقط برای آن دسته از سازمان‌های غیردولتی که می‌خواهند شخصیت حقوقی داشته باشند ضروری است و بنابراین یک سازمان غیردولتی می‌تواند بدون ثبت رسمی هم فعالیت کند. سازمان‌هایی که به ثبت رسمی نرسیده‌اند براساس قانون مدنی عمل می‌کنند و نه براساس قانون انجمن‌های غیرانتفاعی.

۳-۵. شرایط لازم برای ثبت رسمی سازمان غیردولتی

سازمان غیردولتی برای اینکه شخصیت حقوقی پیدا کند باید به ثبت برسد. برای ثبت سازمان غیردولتی مؤسسان سازمان باید درخواستی بنویسند. در این درخواست باید اطلاعاتی که در قانون انجمن‌های غیرانتفاعی ذکر شد وجود داشته باشد. این درخواست همچنین باید به امضای تمامی هیئت‌مدیره برسد. سپس مؤسسان باید یک نسخه از اساسنامه سازمان را به درخواست خود پیوست کرده و به اداره ثبت دادگاه محل استقرار خود ارسال کنند. آنها همچنین برای ثبت سازمان باید مبلغ ۳۰۰ کرون استونی به حساب اداره ثبت واریز کنند. مدت زمان لازم برای بررسی درخواست ثبت یک سازمان غیردولتی ده روز است.

۳-۶. نهادهای دولتی مسئول ثبت سازمان‌های غیردولتی

براساس قانون سازمان‌های غیرانتفاعی وظیفه ثبت سازمان‌های غیردولتی برعهده اداره ثبت دادگاه‌های شهرها و استان‌هاست. مؤسسان یک سازمان غیردولتی برای ثبت سازمان خود باید درخواست خود را به اداره ثبت دادگاه محل استقرار خود ارسال کنند. زمانی که یک سازمان به ثبت رسید اطلاعات آن سازمان در اختیار عموم قرار می‌گیرد و هر شخصی که مایل باشد می‌تواند به اطلاعاتی که در اداره ثبت موجود است دسترسی داشته باشد و در مورد سازمان‌های مختلف کسب اطلاع کند.

۳-۷. عدم اعطای مجوز فعالیت به سازمان

براساس قانون اساسی استونی فعالیت تمامی سازمان‌ها و مؤسساتی که درصد براندازی نظام سیاسی استونی و تغییر قانون اساسی با توسل به زور هستند یا اقدام به فعالیت‌های مجرمانه می‌کنند ممنوع است. همچنین ادارات ثبت شهری و استانی در صورتی که اساسنامه یک سازمان را مخالف قوانین ببینند می‌تواند از صدور مجوز فعالیت برای آن سازمان و ثبت آن خودداری کنند. در این صورت اداره ثبت باید دلایل خود برای عدم صدور مجوز را به صورت کتبی به اطلاع مؤسسان آن سازمان برساند. مؤسسان سازمان می‌توانند خواستار بازنگری در حکم عدم صدور مجوز شوند. همچنین چنانچه دلیل عدم صدور مجوز برای یک سازمان غیردولتی نقصی در مدارک ارسالی به اداره ثبت باشد دادگاه می‌تواند فرصت معینی به مؤسسان برای تکمیل مدارک و ارسال مجدد آن به اداره ثبت بدهد. چنانچه در فرصت تعیین شده مدارک تکمیل نشود دادگاه می‌تواند درخواست مؤسسان برای ثبت سازمان را رد کند. چنانچه عدم صدور

مجوز به دلایل دیگر باشد مؤسسان می‌توانند به دادگاه‌های بالاتر شکایت کنند.

۳-۸. شعبه‌های سازمان‌های غیردولتی

یک سازمان غیردولتی می‌تواند شعبه‌هایی دایر کند به شرط آنکه این مسئله در اساسنامه‌اش ذکر شده باشد، چنانچه این مسئله در اساسنامه آن سازمان ذکر نشده باشد سازمان باید برای تأسیس شعب خود اقدام به اخذ مجوز نماید.

۳-۹. شرایط لازم برای فعالیت سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی

سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی هم می‌توانند همچون سازمان‌های داخلی مجوز گرفته و در داخل استونی فعالیت کنند.

۳-۱۰. ثبت مجدد سازمان غیردولتی

در قانون انجمن‌های غیرانتفاعی شرایطی برای ثبت مجدد سازمان‌های غیرانتفاعی ذکر نشده است.

۳-۱۱. حق مراجعه به دادگاه

در صورت عدم اعطای مجوز فعالیت به یک سازمان به دلایلی غیر از نقص در مدارک ارسالی توسط مؤسسان آن سازمان مؤسسان سازمان می‌توانند به یک دادگاه دارای صلاحیت شکایت کنند و خواهان لغو حکم عدم اعطای مجوز شوند.

۳-۱۲. نهادهای دولتی مجاز به کمک مالی به نهادهای غیردولتی

وزارت فرهنگ، دفتر وزیر جمعیت و مسائل قومی، بنیاد همبستگی ملی و سایر نهادهای دولتی می‌توانند به سازمان‌های غیردولتی کمک مالی اعطا کنند. همچنین سازمان غیردولتی می‌تواند اقدام به درخواست کمک مالی از یکی از نهادهای دولتی نماید. مسئولان محلی هم می‌توانند از پروژه‌هایی که توسط سازمان‌های غیردولتی در حال انجام است حمایت مالی کنند.

آن دسته از سازمان‌های غیردولتی که خدمات حقوقی ارائه می‌کنند براساس قانون کمک‌های حقوقی از کمک‌های ویژه نهادهای دولتی بهره‌مند می‌شوند. همچنین سازمان‌های غیردولتی که خدمات حقوقی رایگان در اختیار شهروندان قرار می‌دهند از بودجه دولتی بهره‌مند می‌شوند. چنین سازمان‌هایی باید برای دریافت کمک‌های دولتی درخواستی به وزارت دادگستری ارائه دهند. لیست سازمان‌های غیردولتی حقوقی که از کمک‌های دولتی بهره‌مند می‌شوند در سایت وزارت دادگستری قابل مشاهده است.

۳-۱۳. کمک‌های مالی خارجی به سازمان‌های غیردولتی

انجمن‌های غیرانتفاعی و سازمان‌های غیردولتی مجاز به دریافت کمک از منابع خارجی هستند. دریافت این کمک‌ها براساس مقررات قانون مالیات‌ها صورت می‌گیرد.

۳-۱۴. معافیت‌های مالیاتی برای سازمان‌های غیردولتی

خدماتی که توسط سازمان‌های غیردولتی ارائه می‌شود مشمول مالیات بر ارزش‌افزوده

نمی‌شود. همچنین دولت باید لیستی از سازمان‌های غیردولتی که می‌توانند از تخفیف‌های مالیاتی بهره‌مند شوند تهیه کند. دولت همچنین موظف است به آن دسته از اعضای سازمان‌های غیردولتی که توانایی خود برای کارگر را از دست داده‌اند و ناتوانی آنها به تأیید وزارت امور اجتماعی رسیده است مالیات‌های اجتماعی اعطا کند.

۳-۱۵. گزارش‌دهی سازمان‌های غیردولتی

سازمان غیردولتی موظف است یک کپی از گزارش فعالیت‌های مالی سالانه خود را برای دفتر مالیات‌های منطقه‌ای و شورای مصرف‌کنندگان ارسال کند. این سازمان باید این کار را تا ۶ ماه پس از پایان سال مالی انجام دهد.

۳-۱۶. انحلال و تعلیق فعالیت‌های سازمان‌های غیردولتی

وزارت کشور یا هر شخص یا نهاد دیگر می‌تواند در صورتی که اهداف یا فعالیت‌های یک سازمان غیردولتی را مخالف قوانین کشور، قانون اساسی و رفتار مناسب ببیند یا فعالیت‌های سازمان را مخالف اهداف اعلانی آن بداند و یا اینکه آن سازمان فعالیت‌های اقتصادی را محور فعالیت‌های خود قرار دهد برای انحلال آن سازمان به دادگاه مراجعه کند.

۳-۱۷. مشارکت سازمان‌های غیردولتی در تدوین قوانین که بر آنها تأثیر می‌گذارد

در استونی قانون خاصی در رابطه با مشارکت سازمان‌های غیردولتی در فرآیند قانونگذاری وجود ندارد. با این حال در عرصه عمل سازمان‌های غیردولتی با نهادهای

9. "Finnish Funding for NGOs: Political Warfare under the "Peace" Façade";
http://www.ngo-monitor.org/article/finnish_funding_for_ngos_political_warfare_under_the_peace_fa_ade
10. "Estonia NGO law":
<http://legislationline.org/topics/country/33/topic/1/subtopic/18>
11. "Legal and Institutional Mechanisms for NGO-Government Cooperation in Croatia, Estonia, and Hungary"
12. http://www.icnl.org/knowledge/ijnl/vol10iss4/art_1.htm
13. "Estonia NGO resources":
<http://www.nonprofitexpert.com/countries/estonia.htm>
14. "NGO sustainability index":
http://www.usaid.gov/locations/europe_eurasia/dem_gov/ngoindex/2009/estonia.pdf
15. "Non-Governmental Organizations in Estonia":
<http://old.estinst.ee/historic/society/ngo.htm>
16. "Research about NGO in Estonia": www.riigikogu.ee/doc.php?46367

مختلف دولتی ارتباطات نزدیکی دارند. در استونی به‌ویژه سازمان‌های غیردولتی که نماینده اقلیت‌های ملی هستند می‌توانند به‌واسطه عضویتشان در دفتر اقلیت‌های نهاد ریاست‌جمهوری بر تدوین سیاست و قوانین تأثیر زیادی بگذارند (این دفتر در ۱۹۹۳ تأسیس شده و یکی دفاتر دائمی نهاد ریاست‌جمهوری است و وظیفه آن مشاوره دادن به رئیس‌جمهور در مورد مسائل مختلف اقتصادی، اجتماعی و سیاسی است).

منابع و مآخذ

1. "Canada NGO law":
<http://legislationline.org/topics/subtopic/18/topic/1/country/38>
2. PETER Elson; "The Origin of the Species: Why Charity Regulations in Canada and England Continue to Reflect Their Origins":
http://www.icnl.org/knowledge/ijnl/vol12iss3/art_3.htm
3. "NGO law around the world":
http://www.ngoregnet.org/country_information_by_region/Americas/Americas.asp
4. "Models of NGO regulations": <http://www.icnl.org>
5. "Finland NGO law":
<http://legislationline.org/topics/country/32/topic/1/subtopic/18>
6. "NGO development cooperation":
<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15339&contentlan=2&culture=en-US>
7. "Analysis of NGO Funding: Finland's Ministry for Foreign Affairs Development Cooperation":
<http://www.ngo-monitor.org/article.php?id=775>
8. "Finnish NGO report":
<http://www2.ohchr.org/english/bodies/cedaw/docs/ngos/CFWA.pdf>

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۱۰۵۲

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی قوانین و مقررات سازمان‌های مردم‌نهاد در کشورهای مختلف (۲) (مطالعه موردی کانادا، فنلاند و استونی)

نام دفتر: مطالعات سیاسی (گروه سیاست داخلی)

تهیه و تدوین: ابوزر رفیعی قهساره

ناظر علمی: ابوزر گوهری مقدم

متقاضی: معاونت پژوهشی

ویراستار: حسین صدری‌نیا

واژه‌های کلیدی:

۱. قوانین و مقررات
۲. سازمان‌های غیردولتی
۳. کانادا
۴. فنلاند
۵. استونی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰/۷/۳